

نمادشناسی هفت سین/ چرا هفت و چرا سین؟

آنچه در گسترده سفره هفت سین حائز اهمیت است تجلی رفتار جامعه ای است بر پایه اقتصاد کشاورزی در منطقه ای که از نظر جغرافیایی بسیار ناپایدار است و حال نکوی روزگار خود را در قفای این تفال ها گونه های نکو می دانستند.

آنچه در گسترده سفره هفت سین حائز اهمیت است تجلی رفتار جامعه ای است بر پایه اقتصاد کشاورزی در منطقه ای که از نظر جغرافیایی بسیار ناپایدار است و حال نکوی روزگار خود را در قفای این تفال ها گونه های نکو می دانستند.

به گزارش خبرگزاری مهر، ساعاتی پیش از آن که سال نو آغاز شود، ایرانیان سفره ای می گسترانند و بر این خوان پر شکوه علاوه بر آینه و کتاب آسمانی و تنگ ماهی و تخم مرغ، هفت نماد جاودانه می نهند که هر یک با حرف سین آغاز می شود.

امروزه نقطه آغازین سال نو در بین بیشتر اقوام ایرانی بر سر سفره هفت سین است. پس شناخت ریشه و ابعاد نماد گرایانه واژگان "سفره"، "هفت" و "سین" خالی از لطف نیست و برای بقای آگاهانه آن الزامی می نماید.

عده ای معتقدند چیدن سفره هفت سین آن قدر که امروز رواج دارد، در گذشته ها رواج نداشته و از سنت های آیین نوروز نبوده است و شاید به این علت است که در کتب تاریخی و ادبی کهن اشاره ای به هفت سین نشده است و با رجوع به فرهنگ ها به نظر می رسد پیش از قای آنی نمی توان به شاعری اشاره کرد که هفت سین را در شعر خود آورده باشد.

سین ساغر بس بود ای ترک ما را روز عید

گو نباشد هفت سین رندان درد آشام را

ابوریحان بیرونی سفره هفت رقمی را از زمان جم می داند. چون جمشید بر اهریمن که راه خیر و برکت، بارش باران سبز شدن گیاهان و نعمت های فراوان را بسته بود، پیروز شد و دوباره خیر و برکت، نعمت باران و سبز شدن گیاهان شروع شد، به همین جهت مردم گفتند "روزنو" یعنی روزنوب و دوری تازه. پس هر کس از راه تبرک و یادمان در این روز در ظرفی جو کاشت، پس این رسم در ایران پایدار ماند که برای روز نوروز مردم در هفت ظرف هفت نوع از غلات را می کاشتند و سبز می کردند و از رویش و نمو این غلات، خوبی و بدی محصول و کشت و کار را در سالی که در پیش داشتند، حدس می زدند.

در این میان آنچه حائز اهمیت است، این است که اگر چه سفره محدود به ترکیب لغوی "هفت سین" در همه جا رایج نیست، اما اصل گسترش سفره از سفره عقد در آیین عروسی تا سفره شب چله و جشن مهرگان در سرزمین ما وجود داشته و گسترده این سفره برای فراهم آوردن بستری بوده است که متناسب با زمان گسترانیدن آن سفره بهترین چیزها در آن گرد آوری شوند.

شاید قدیمی ترین نشان از این سفره، دوازده یا هفت ستونی بوده است که جمشید بر روی آن حبوبات مختلف را کاشت و میزان رشد بیشتر دانه هر یک از ستون ها فالی خیر بر رویش آن دانه در روزگار آینده شد. اما آنچه در تمام این سفره گسترده ها حائز اهمیت است تجلی رفتار جامعه ای است بر پایه اقتصاد کشاورزی در منطقه ای که از نظر جغرافیایی بسیار ناپایدار است و حال نکوی روزگار خود را در قفای این تفال ها گونه های نکو می دانستند.

این سفره گسترده ها در منطقه ای کم آب که تغییر نزولات جوی در تعیین رفاه زندگی مردم نقش به سزایی دارد می تواند بهانه ای برای فال نیک زدن و آرزوی خوشبختی باشد، در این میان سفره هفت سین سفره ای است که در آن مجموعه ای نمادین از بهترین هدایای ایزدی گرد آمده هدایایی که هر کدام به گونه ای نمونه ای از تمام مطلوبات خرده فرهنگ های ایران از کویرهای خشک تا کوه های سر به فلک کشیده است و با اعتقاد بر این که در شروع سال، هر کس به هر کاری مشغول باشد تا آخر سال نو به آن کار مشغول و گرفتار است؛ پس با نگاه به بهترین چیزها در سر این سفره شکر گزار و خواهان دوام آن ها تا سال بعد هستیم.

در تقدس عدد هفت و نماد این شماره بر سر سفره هفت سین سخن بسیار است حضور اسرار آمیز این عدد در قبل و بعد از اسلام در فرهنگ ایران و حتی غیر ایران جلوه ای خاص دارد.

در فرهنگ اسلامی از هفت طبقه آسمان و هفت مرحله سلوک عرفا، ایام هفته و هفت طواف دور خانه خدا گرفته تا هفت عضو بر زمین نهاده به هنگام نماز و هفت گاو چاق و هفت گاو لاغر که هفت سال فراوانی و هفت سال خشکی را خبر دادند. در فرهنگ قبل از اسلام هفت فرشته اهورایی و هفت دریا در ایران نمونه های بسیاری دیگر از این دست جلوه هایی از تجلی اسرار آمیز این عدد می باشد.

چرا هفت؟ و چرا سین؟ در پاسخ باید گفت نزد بیشتر ملل، عدد هفت برگزیده و مقدس است. در سفره نوروزی انتخاب این عدد بسیار قابل توجه است. ایرانیان باستان این عدد را با هفت امشاسپند، یا هفت جاودانه مقدس ارتباط می دادند. در نجوم عدد هفت، خانه آرزوهاست و رسیدن به امیدها را در خانه هفت نوید می دهند. علامه مجلسی می فرماید؛ آسمان هفت طبقه و زمین هفت طبقه است و هفت ملکه یا فرشته، موکل بر آنند و اگر موقع تحویل سال، هفت آیه از قرآن مجید را که با حرف سین شروع می شود بخوانند آنان را از آفات زمینی و آسمانی محفوظ می دارند، این موارد ناشناخته و شگفتی را که برای گشودن راز و رمز آن باید به لغت، سنن، عرف و تعبیرهای عامیانه مرجعه کرد و به نیروی تعقل و تخیل رازهای آن را باز شناخت، مواردی

است که غالباً محققان شکل ظاهري آن را دیده اند و از درون آن نا آگاه بوده اند. علت ماندگاري و توان و شکیب این آداب و رسوم همان رازهاي دروني آنهاست که به تاریخ و فرهنگ و خوي و عادات مردم ایران زمین پیوند دارد؛ مردماني که به شادي و نشاط و سعادت و فلاح علاقه مند بوده اند و براي این پایداری این نشاط، خردمندانۀ ایام را با جشنی توأم با خرد سپری می کرده اند.